Zprávy z akcí

První berounská muzejní noc

The First Museum Night in Beroun

Irena Jančaříková [1], Kamila Garkischová [2]

0. Abstract

„The festival of museum nights" was established by the Association of Museums and Galleries in the CR with the assistance of the Ministry of Culture of the CR. The aim of the festival was to address as many visitors as possible through the mediation of the original presentation of cultural and natural heritage, which doesn´t belong to the common museum activities. „The festival of museum nights took place all around the Czech Republic from May 20 to July 4, 2005, and almost 136 museums and galleries participated in it (www.muzejninoc.cz). The Museum of the Czech Karst also took an active part in it. „The 1st Museum Night took place there on Friday, July 3 from 6 p.m. to 12 p. m. Visitors were accompanied by the White Lady, who scares according to the tale in Jenštejn House, which is the seat of the Museum. The participants of the event saw a theatre performance and scenes of revived historical characters. The event was very successful with 302 visitors.

Asociace muzeí a galerií ČR s podporou Ministerstva kultury ČR vyhlásila „Festival muzejních nocí". Cílem tohoto festivalu bylo oslovit co nejvíce návštěvníků, kteří si prohlédnou zdarma muzea a galerie v nezvyklém čase a nezvyklým způsobem formou netradičních prohlídek. Prostředkem k dosažení cíle byla originální prezentace kulturního a přírodního dědictví, která nepatří k běžným muzejním aktivitám.

„Festival muzejních nocí" probíhal po celé České republice od 20. května a byl završen „Pražskou muzejní nocí" dne 4. června 2005. Festivalu se zúčastnilo celkem 136 muzeí a galerií (www.muzejninoc.cz). Program muzejní noci si připravilo každé muzeum či galerie samostatně dle vlastních možností.

Muzeum Českého krasu se také aktivně zapojilo do „Festivalu muzejních nocí". „První berounská muzejní noc" zde proběhla v pátek 3. června od 18 do 24 hodin. Na návštěvníky čekal velmi bohatý program. V expozici pod širým nebem „Geopark Barrandien" proběhla dvě divadelní představení souboru „Tyjátr na káře" s názvem „O Františce, dceři krále. Pouťová opera se živými herci a hadrovými paňáci pro děti i dospěláky". Muzejní noci přálo i krásné teplé počasí, a tak byla obě divadelní představení navštívena v hojném počtu.

Návštěvníci „První berounské muzejní noci" vstupovali Slapskou ulicí do expozice „Geopark Barrandien". Hned u vchodu se jich ujali Martin Kačmar (pracovník pro styk s veřejností a knihovník) a Hana Kadeřábková (průvodkyně), kteří organizovali odchody jednotlivých výprav. „První berounská muzejní noc" započala v geoparku, kde proběhla scénka mezi geniálním vědcem Joachimem Barrandem (1799-1883) a bohatým berounským měšťanem Martinem Duslem (1847-1908), situovaná do roku 1880. Barranda ztvárnil profesionální herec Ivo Kubečka a Dusla ochotník a muzejní konzervátor Dušan Švrček. Scénář dialogu napsala geoložka Irena Jančaříková. Po odehrání scénky čekala na výpravu její průvodkyně - bílá paní. Tato nadpřirozená bytost totiž dle pověsti (Kazda 1923; Mevaldová 1993) straší v Jenštejnském domě, kde nyní sídlí muzeum, a to vždy poslední noc v roce. Vzhledem k předpokládané možnosti většího počtu výprav chodily po muzeu dokonce dvě bílé paní, které ztvárnily herečka Štěpánka Drozdová a historička Kamila Garkischová. Bílá paní si odvedla výpravu nejprve do nově opravené budovy bývalé konírny, která se nyní využívá jako výstavní prostora. Během oprav zde byla nalezena středověká studna. Kromě toho je zde vystaven originál sochy sv. Jana Nepomuckého, který pochází z kašny na Husově náměstí. Sochu vytvořil v roce 1729 sochař Martin Demajo. Kašna byla v roce 1919 z náměstí odstraněna a v roce 2004 se kašna a kopie sochy na náměstí vrátila.

Z konírny se návštěvníci v čele s bílou paní přesunuli do prvního patra Jenštejnského domu, kde na ně čekaly oživlé historické postavy a odborní pracovníci muzea. Stylově oblečená etnografka Dana Přenosilová všechny seznámila se vzácným etnografickým exponátem - berounským krojem, oblečeným na figuríně. Šlo o ženský sváteční kroj ze středočeské vesnice z druhé poloviny 19. století.

V expozici „Berounští měšťané v portrétech 18. a 19. století" visí také obrazy manželů Podleských a jejich nejslavnější dcery Thekly Podleské Batkové (1765-1852). Té se podařilo z obrazu vystoupit a oživnout díky průvodkyni Věře Čapkové, která jí v historickém kostýmu velmi věrohodně ztvárnila. Dokonce podala výklad o životě Thekly, operní pěvkyně, která působila spolu se svými sestrami v dnešním Lotyšsku u opery vévody Kuronského a později vystupovala v německých divadlech. V Praze založila společně se svým manželem Vítem Batkou hudební školu.

Další zastávkou na neobvyklé prohlídce muzea byla „Pamětní síň Jana Preislera" (1872-1918), slavného secesního malíře, rodáka z Popovic u Berouna (Wittlich 1988). Zde výprava zastihla Mistra, v podání Pavla Veselého, v pilné práci na skice jeho nejslavnějšího obrazu „Černé jezero". Mistr byl velmi zabrán do práce a nelibě nesl vyrušení. Výprava se proto raději v tichosti přesunula do další expozice „Pamětní síně Václava Talicha".

Světoznámý dirigent Václav Talich (1883-1961), kterého ztvárnil Petr Resch, hrál na housle, což všechny poněkud překvapilo. Václav Talich proto musel vysvětlit, že nejde o nedorozumění. Studoval totiž původně houslovou školu na pražské konzervatoři (Kuna a kol. 1983). Při prvním angažmá v Berlínské filharmonii se však setkal s dirigentem Arturem Nikischem a jeho umění ho natolik uchvátilo, že se rozhodl jít v jeho stopách.

V expozici „Z dějin řemesel města Berouna" již výpravu netrpělivě očekávala žena pekařského cechmistra v podání ekonomky muzea Marie Holečkové. Bílá paní sice v expozici očekávala jejího

[1] Muzeum Českého krasu, Husovo nám. 87, 266 01 Beroun,
email: irena.jancarikova@muzeum-beroun.cz
[2] Muzeum Českého krasu, Husovo nám. 87, 266 01 Beroun,
email: kamila.garkischova@muzeum-beroun.cz
Čes. kras (Beroun), 31(2005), 49-50, 1 tab.
ISSN 1211-1643
ISBN 80-903477-0-3

manžela, ale žena jí s výřečností sobě vlastní vysvětlila, že manžel je poněkud indisponován po náročné cechovní schůzi, která se včera konala v hospodě. Bodrá žena pekařského cechmistra rozdávala návštěvníkům recept na originální berounské koláče. Šlo o koláčky, které měly náplň z obou stran, tedy navrchu i dole, přičemž spodní náplň musela být maková, aby se nepřilepila k plechu. V Pekařství K+K v Kotopekách napekli téměř 10 kg těchto berounských koláčů, které se jako překvapení rozdávaly posledním dvěma výpravám.

V další muzejní expozici nazvané „Český kras – osídlení člověkem" očekával návštěvníky v podání archeoložky Ireny Benkové páter Václav Krolmus (1787-1861), který se kromě jiného zabýval archeologií, folkloristikou a etnografií a působil i v oblasti dnešního Českého krasu. Návštěvníkům sugestivně vyprávěl o svém archeologickém bádání.

V „Geologicko-paleontologické expozici Barrandien" očekávala výpravu s kladívky, kompasy, mapami a dalšími geologickými pomůckami muzejní geoložka Petra Přidalová, která všechny seznámila s prací geologa v terénu.

Následovala expozice „Živá příroda Českého krasu", kde hovořil muzejní zoolog, specialista na ornitologii Tomáš Brinke. Výklad byl doplněn zajímavými nahrávkami ptačího zpěvu.

Výprava dále pokračovala do výstavní prostory, kde právě probíhala výstava „Za tajemstvím tetínského podzemí". Nebylo tedy divu, že na bílou paní a její doprovod čekala zabahněná jeskyňářka Irena Jančaříková, která všechny seznámila s lezením do propasti pomocí slaňovacích a výstupových prostředků.

Z prvního patra sestoupili účastníci akce do přízemí Jenštejnského domu, aby zde vyslechli výklad rozkošně oděné paní lékárnice o lékárnách, jejich ceně, vybavení a také o životě lidí zde pracujících. Role lékárnice se s úspěchem zhostila zástupkyně ředitelky a muzejní dokumentátorka Ivana Macháčková. Seznámila návštěvníky zejména s historií v muzejních prostorách vystavené lékárny, která byla v roce 2002 poškozena povodní a posléze nově restaurována.

Poslední, leč velmi atraktivní zastávkou při cestě nočním muzeem, byla návštěva běžně nepřístupného středověkého sklepa měšťanského domu. Sklep se nachází v domě čp. 88, sousedícím s Jenštejnským domem. V obou těchto domech totiž sídlí Muzeum Českého krasu. Dům čp. 88 nechala po roce 1652 vystavět Alžběta Salátová na místě staršího domu, který byl v roce 1639 vypálen švédskými vojáky. Z původní stavby se zde zachovaly gotické sklepy s valenou klenbou. Alžběta Salátová byla manželkou berounského primátora a výběrčího císařské daně Jana Saláta z Kronweissenburka, kterému byl pro jeho podvody zabaven veškerý majetek, mimo jiné i vedlejší Jenštejnský dům (Vávra 1899). Tento výklad poskytla návštěvníkům sklepa roztomilá služtička v podání vedoucí provozního oddělení Evy Dunové. Jen pro upřesnění, tato služebná neuhlídala dle pověsti dvě děti paní Jenštejnského domu, které se na Silvestra utopily ve studni umístěné ve sklepě. Za to byla potom popravena a vždy poslední den v roce chodí po muzeu v podobě bílé paní, chřestí klíči a žalostně pláče nad osudem svým i nad osudem utopených dětí.

Po prohlídce sklepa se výprava navrátila do lékárny a opustila muzeum vchodem vedoucím na Husovo náměstí.

Pro zdárný chod celé akce bylo nesmírně důležité nasytit hladové muzejníky a herce, kteří v muzeu pobývali až do sobotních časných ranních hodin. Úkolu „proviantaček" se zdárně zhostily uklízečka Jana Sklenářová a její příbuzná Marie Šindlerová, které neúnavně zásobovaly účinkující ohřátými párky, nealkoholickými nápoji a kávou. Bez jejich pomoci by nebylo možné muzejní noc vůbec přežít.

Důležité byly i osoby, které přímo neúčinkovaly, ale aktivně se do celé akce zapojily jiným způsobem. Tak například ekonomka muzea paní Jana Ceplová a průvodkyně paní Olga Sklenářová chodily s výpravami společně s bílou paní, otvíraly dveře a dohlížely na návštěvníky. Technik pan Jiří Junek zajišťoval osvětlení v geoparku a další technické zázemí muzejní noci. Fotodokumentaci veškerého dění prováděli Viktor Sýkora a Martin Kačmar. Na všechny a na všechno potom bedlivě dohlížela ředitelka muzea Karin Kriegerbecková.

„První berounská muzejní noc" si vyžádala finanční náklady na realizaci v hodnotě téměř 17 000 Kč. Šlo zejména o půjčovné za kostýmy, zakoupení rekvizit a honoráře profesionálním hercům. Město Beroun poskytlo muzeu dotaci na projekt v hodnotě 10 000 Kč. Zbylá částka byla uhrazena z rozpočtu muzea.

Celkově lze shrnout, že „První berounská muzejní noc" byla první takto koncipovanou a rozsáhlou akcí v dějinách muzea. Podíleli se na ní všichni muzejní pracovníci. Muzejní noci předcházelo několik organizačních schůzek, kdy každý z pracovníků muzea dostal svůj úkol. Vlastní realizace muzejní noci potom ukázala, že akce byla velmi dobře organizačně připravena, každý pracovník se dokonale zhostil své úlohy, a tak přispěl k jejímu zdárnému a hladkému průběhu. Prokázalo se, že muzejníci tvoří výborný tým, který je schopen podnikat i náročné akce. Největším oceněním pro práci všech zúčastněných však byla na berounské poměry hojná návštěvnost muzejní noci. Muzeem prošlo celkem devět výprav, ve kterých bylo 302 spokojených návštěvníků.

Literatura:

• Garkisch M. (2003): *Berounský uličník*. – Nakladatelství MH: 1-95. Beroun.

• Kazda K. (1923): *Pověsti a staré tradice Podbrdska*. – J. Šefl: 1-110. Beroun.

• Kuna M. a kol. (1983): *Václav Talich, úvahy, projevy a stati*. - Okresní muzeum v Berouně: 1-143.

• Mevaldová H. (1993): *Berounské pověsti*. – Muzeum Českého krasu: 1-48. Beroun.

• Vávra J. (1899): *Paměti královského města Berouna*. – E. Hojka: 1-422 str. Beroun

• Wittlich P. (1988): *Jan Preisler*. – Odeon: 1-204. Praha.